

Webgraphics met Linux 2 – navigatiebalken

(gepubliceerd als VERVLOESEM, F., *Webgraphics II: Navigatiebalken*, in: Linux Magazine 6/4 (september 2005), p. 20-23)

Na de inleidende bespreking van een aantal grafische programma's vorige keer, gaan we nu over tot de praktijk, te beginnen met navigatiebalken. Elke website die meer dan enkele pagina's omvat, kan niet zonder een duidelijke navigatiebalk. Ons eerste voorbeeld is relatief eenvoudig. De navigatiebalk uit de screenshot in het vorige artikel is vrij hoog (760 pixels), en is wel voor verbetering vatbaar. I.p.v. alle subonderdelen uitgekapt weer te geven, zullen we slechts diegene weergeven van de sectie van de website waarin de gebruiker zich bevindt (in dit geval het onderdeel 'Nieuws').

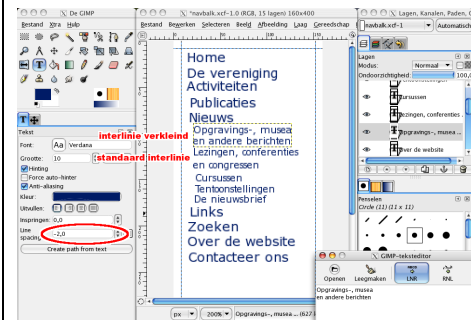
Voorbeeld 1: eenvoudige verticale navigatiebalk

1. Start de Gimp en maak een nieuwe afbeelding aan van ca. 160x400 pixels. Sleep twee hulplijnen uit de verticale lineaal links om een kleine marge te behouden waarin geen tekst komt te staan, en plaats ze op 8 en 152 pixels. Deze coördinaten zie je in de statusbalk onderaan terwijl je de hulplijnen sleept. Vervolgens plaats je ook een horizontale hulplijn bovenaan, op 8 pixels van de rand. Sla de afbeelding in Gimps eigen bestandsformaat op (.xcf) om de hulplijnen en de verschillende lagen die we zullen aanmaken te behouden.
2. Nu kan je één voor één de verschillende onderdelen toevoegen met het tekstgereedschap (t). Stel lettertype, -grootte en -kleur in (in het eigenschappenvenster) en controleer of 'Anti-aliasing' is aangevinkt voor mooie, vloeiende tekstranden. Als je elke regel op een aparte laag zet, heb je meer controle over de uiteindelijke positionering: klik daarom na elke regel opnieuw met het tekstgereedschap ergens in het afbeeldingsvenster i.p.v. de verschillende regels in één keer in te voeren. De hoofdonderdelen zijn hier in 14-punts Verdana gezet, en de subonderdelen bij 'Nieuws' in 10-punts. De verschillende onderdelen zijn nog niet mooi uitgelijnd: dat doen we direct. Merk ook op dat bij de subonderdelen die twee regels beslaan (de twee eerste items onder 'Nieuws'), de Gimp standaard wel vrij veel interlinie toevoegt: bij het eerste item hebben we dit gecorrigeerd door de interlinie handmatig op -2 te zetten, bij het tweede item niet (**zie afb. 1**). Als je ergens in de teksten een fout hebt gemaakt, kan je deze gemakkelijk achteraf verbeteren door op de laag in kwestie in het lagenpalet te klikken terwijl het tekstgereedschap actief is: de Gimp opent dan opnieuw het teksteditor-venster met de ingevoerde tekst.
3. Nu gaan we de verschillende navigatie-onderdelen mooi uitlijnen. Kies het verplaatsingsgereedschap (m) en sleep de hoofdonderdelen tegen de hulplijn links (controleer eerst of 'Beeld' > 'Hulplijnen magnetisch' staat aangevinkt). Let goed op dat je op de tekst klikt en niet tussen twee letters in, want dan verplaats je de achtergrondlaag (dit kan je uiteraard snel herstellen met de undo-optie ctrl+z). De subonderdelen laten we een beetje inspringen t.o.v. de hoofdonderdelen: maak daarvoor een derde verticale hulplijn op 16 pixels van de linkerrand en plaats de onderdelen daartegen. De verticale uitlijning is nu al in orde. Om tussen alle regels evenveel ruimte te laten, sleep je ze één voor één (te beginnen vanaf boven) tot op een bepaalde afstand van elkaar. In ons voorbeeld hebben we 6 pixels tussen elke regel gelaten, steeds geteld tussen de hoofdletter aan het begin van elke regel. Nu alles goed is uitgelijnd, blijkt dat onze afbeelding gerust wat smaller en minder hoog mag zijn: als we een verticale hulplijn tegen het einde van de langste regel schuiven (130 pixels vanaf de linkerrand), en een marge van 8 pixels meerekenen, kunnen we de breedte verkleinen tot 138 pixels. Plaatsen we een horizontale hulplijn tegen de onderste regel en rekenen we onder de laatste regel ook een marge van 8 pixels, dan verkrijgen we een hoogte van 251 pixels. Vul deze twee getallen in bij 'Afbeelding' > 'Canvasgrootte' (schakel de keten rechts van de twee invoervakken uit om de lengte/breedteverhouding van de afbeelding niet te bewaren), en klik op 'Herschalen' om

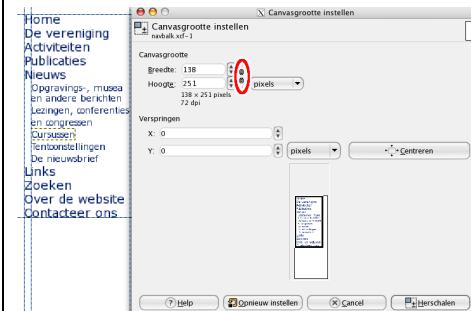
de afbeelding bij te knippen (**zie afb. 2**).

- Om onze balk nog wat te verfraaien, gaan we een achtergrondaafbeelding toevoegen. We kiezen hier voor een subtiele afbeelding in lichte grijswaarden met weinig contrast, zodat de leesbaarheid van de tekst er zeker niet door wordt aangetast. De afbeelding meet 410 op 514 pixels en is dus veel te groot voor onze balk. Daarom moeten we ze herschalen na het invoegen. Open de afbeelding, kopieer ze (ctrl+a, ctrl+c), plak ze in de navigatiebalk-afbeelding (ctrl+v) en klik op het nieuwe laag-icoontje links onderaan in het lagenpalet om er een nieuwe laag van te maken. Plaats ze voorlopig boven alle lagen en stel de ondoorzichtigheid wat lager in (met het schuifbalkje boven in het lagenpalet) zodat je er de andere lagen enigszins door ziet. De laag verkleinen doe je met het schaalgereedschap (shift+t). Vergeet zeker niet 'Verhouding behouden' aan te klikken in het eigenschappenvenster als je niet wilt dat de afbeelding horizontaal of verticaal uitgerekt wordt. De volledige geplakte laag wordt nu weergegeven: verkleinen kan je door één van de hoekpunten naar binnen te slepen en verplaatsen door op het zwarte bolletje in het midden te klikken en te slepen (**zie afb. 3**). Om preciezer te werken, moet je mogelijk de optie 'Hulplijnen magnetisch' uitschakelen. Als je tevreden bent met de positie van de laag (de hulplijnen geven mooi de omtrek aan van het uiteindelijk zichtbare deel), klik dan op 'Schalen' om de transformatie te bevestigen. Tot slot zet je de ondoorzichtigheid van de laag terug op 100 en plaats je de laag helemaal onderaan in het lagenpalet, net boven de oorspronkelijke achtergrondlaag: klik op de laag in het lagenpalet en versleep ze naar beneden.

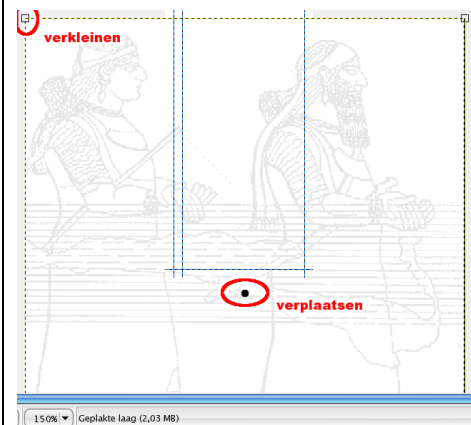
- Tenslotte plaatsen we nog een kader rond de navigatiebalk. Selecteer met het rechthoekige selectiegereedschap (r) de hele afbeelding en vergroot de afbeelding ('Afbeelding' > 'Canvasgrootte') tot 142x255. Klik op de knop 'Centreren' om de extra ruimte langs alle kanten gelijkmatig te verdelen. Mogelijk ontstaat er hierbij een klein transparant randje rond de afbeelding dat niet wordt opgevuld door de achtergrond. Klik met de rechtermuisknop op de allereerste laag 'Achtergrond' in het lagenpalet en kies de optie 'Laag naar afbeeldingsgrootte' om dit te verhelpen. Nu is er ruimte voor een kader: maak eerst een nieuwe, transparante laag aan

Afb. 1: Handmatig aanpassen van de interlinie.

Afb. 2: Herschalen van de afbeelding tot de benodigde grootte.

Afb. 3: Het verkleinen en exact positioneren van de geplakte laag.

Afb. 4: De uiteindelijke navigatiebalk.

boven alle andere lagen (met het knopje 'Nieuwe laag...' in het lagenpalet), en kies dan 'Bewerken' > 'Lijn tekenen op selectie' om een kader te tekenen langs de selectie. Je kan een eenvoudige lijn van een bepaald aantal pixels tekenen, of je kan het penseel gebruiken voor meer instellingen. Kies hiervoor in het penselenpalet een klein penseel, eventueel met een zachte rand (in ons voorbeeld: 'Circle Fuzzy 3x3'). Het eindresultaat zie je in **afb. 4**. Nu moet je de afbeelding enkel nog exporteren naar PNG en de verschillende links toevoegen via slicing of imagemaps: daarvoor verwijzen we je graag naar Linux Magazine nummer 2, p. 36-37 van dit jaar.

Voorbeeld 2: balk met afbeeldingen

Tot zover ons eerste -vrij sobere- voorbeeld. Wil je een iets opvallender navigatiebalk, dan kan je proberen bij elk hoofdonderdeel een kleine afbeelding toe te voegen. Dit is een techniek die je niet vaak tegenkomt, maar wel zeer mooie resultaten kan opleveren, als je er niet mee overdrijft. Een navigatiebalk met 30 onderdelen en evenveel afbeeldingen erin oogt veel te druk, maar bv. een 8-tal afbeeldingen kunnen de navigatie heel wat aantrekkelijker maken. We zullen de navigatiebalk uit het eerste voorbeeld opnieuw maken met deze techniek:

1. Maak een nieuwe afbeelding aan van ca. 180x360 pixels aan met een donkerblauwe achtergrondkleur. Plaats horizontale hulplijnen om de 40 pixels (40, 80, 120, etc.) en verticale hulplijnen op 5, 45 en 50 pixels van de linkerrand. De tekstlabels zetten we in een wit, groot lettertype (20-punts Lucida Grande). De uitlijning hebben we op basis van de linkeronderrand van elk kader gedaan: elk label is 8 pixels omhoog en naar rechts geschoven ten opzichte daarvan (**zie afb. 5**).
2. Nu zoeken we voor elk onderdeel een bijpassende foto die van een pagina uit dat deel van de website komt. We zouden ook icoontjes kunnen ontwerpen voor elk onderdeel (bv. een huisje voor 'Home', een krant voor 'Nieuws', etc.), maar omdat dit vrij tijdrovend is, zullen we ons in dit voorbeeld beperken tot het herbruiken van afbeeldingen van de website - wat trouwens ook een zeer fraai resultaat kan opleveren. Voor sommige onderdelen (bv. 'Zoeken') is dit niet zo'n gemakkelijke opgave, maar zolang het resultaat grafisch mooi oogt en niet verwarrender werkt dan een navigatiebalk zonder afbeeldingen, is onze opzet geslaagd.

Afb. 5: De basisopbouw van onze tweede navigatiebalk.

Afb. 6: Het invoegen van de afbeeldingen.

3. Het invoegen is een beetje ingewikkeld. Kopieer eerst de afbeelding die je wilt invoegen op een aparte laag in de afbeelding, en verklein/verplaats deze laag dan (met het schaalgereedschap, shift+t) tot het deel dat je wilt behouden zich binnen het vierkantje vóór de tekst bevindt, dat afgebakend is door de hulplijnen. Houd rekening met een marge van enkele pixels binnen het vierkantje, die weggesneden zal worden (**zie afb. 6**). Selecteer vervolgens het gehele vierkantje, en verklein de selectie met 4 pixels door 'Selecteren' > 'Krimpen'. Het gedeelte dat nu nog geselecteerd is, zal uiteindelijk behouden worden. Voeg een kadertje toe met 'Bewerken' > 'Lijn tekenen op selectie'. Zorg dat de voorgrondkleur nog ingesteld staat op wit, en kies voor een eenvoudige lijn van 2 pixels (we kiezen hier geen speciaal penseel). Het resultaat zie je in **afb. 7**. Tenslotte moeten we het overtollige randje van de ingevoegde afbeelding nog verwijderen. Vergroot de selectie eerst met 1 pixel ('Selecteren' > 'Uitdijen') om het pas getekende kadertje te behouden, inverteer de selectie (ctrl+i), en knip deze selectie dan weg (ctrl+x). Op deze manier kan je nu alle volgende afbeeldingen invoegen, het eindresultaat zie je in **afb. 8**.

4. Om een navigatiebalk helemaal af te maken, kan je best nog van elke afbeelding een tweede versie maken die lichtjes verschilt van de eerste (bv. een andere tekstkleur of een andere achtergrondkleur). Deze dient dan om weer te geven op welke pagina de bezoeker zich bevindt, of om enige feedback te geven bij het navigeren door een rollover-effect (de knoppen in de navigatiebalk veranderen van kleur als je er je muisaanwijzer bovenhoudt). Maak eerst een kopie van het bestand met de navigatiebalk, om daar de wijzigingen door te voeren. De achtergrondkleur van de balk veranderen is niet moeilijk: gewoon de 'Achtergrond'-laag selecteren en deze vullen (shift+b) met een andere kleur. De tekstkleur verander je zo: klik in het lagenpalet op de laag met de tekst waarvan je de kleur wilt veranderen, terwijl het tekstgereedschap is geselecteerd en pas dan de kleur aan in het teksteigenschappenpalet. Of je kan i.p.v. met kleurverschil ook met extra grafische elementen werken, bv. een klein bolletje of pijltje. Zie **afb. 9** voor enkele mogelijkheden.

Afb. 7: Het toevoegen van een kadertje rond de afbeeldingen.

Afb. 8: Het resultaat van de herwerkte navigatiebalk: dat ziet er al heel wat aantrekkelijker uit!

Voorbeeld 3: horizontale navigatiebalk

Tot slot geven we nog een kort voorbeeld van een ander veelgebruikt type navigatiebalk: een compacte horizontale balk bovenaan de pagina's waarin de hoofdonderdelen van de site worden weergegeven, terwijl de navigatie op een dieper niveau dan met een tweede balk links gebeurt. We gaan de horizontale balk nu eens een meer moderne look geven:

1. Maak een nieuwe afbeelding aan van ca. 20x780 pixels. Selecteer het kleurverloop-gereedschap (L) en kies het verloop 'Brushed Aluminium'. Klik onderaan de afbeelding en sleep een rechte lijn omhoog (houd ctrl ingedrukt om dit te vergemakkelijken) en laat dan de muis los. Selecteer de hele afbeelding en verklein de selectie met 4 pixels: knip dit binnenste stuk nu weg (*zie afb. 10*, stap 1), en vul deze selectie op een nieuwe, transparante laag met een groenachtige kleur (stap 2). De hier gebruikte kleur is #7cc732 (deze 6 letters/cijfers kan je invullen achter 'HTML-notatie' in het kleurenvenster).
2. Om het geheel een iets ruimtelijkere indruk te geven, voegen we een schaduw toe aan de laag met de metalen omranding. Ga naar 'Script-Fu' > 'Schaduw' > 'Valschaduw' en stel een X- en Y-versprings van 2 in, en een vervagingsradius van 3, kleur zwart. De nu gegenereerde laag Drop-Shadow moet boven de laag met het display en onder de laag met de metalen omranding liggen voor een optimaal effect (stap 3).
3. Vervolgens voegen we de tekst toe in een klein, modern lettertype (12-punts Republikaps in dit voorbeeld). We lijnen ze uit op één horizontale hulplijn op 15 pixels van de bovenrand, en de verticale uitlijning doen we op het zicht. Voor de tekst gebruiken we een donkergroene kleur voor de links (#034d0b) en zwart om de huidige pagina weer te geven en als rollover-effect (stap 4). En klaar is de navigatiebalk!

Afb. 9: Enkele mogelijke rollover-effecten: boven de geactiveerde knop, onder de normale.

Afb. 10: Een voorbeeld van een horizontale navigatiebalk.

Aan de hand van deze drie voorbeelden hebben we de belangrijkste basistechnieken voor het creëren van navigatiebalken verduidelijkt. Hopelijk is dit genoeg om zelf een originele navigatiebalk te ontwerpen voor je website met de Gimp! Andere navigatie-elementen (zoals bv. knoppen e.d.) komen verder in deze reeks nog aan bod, volgende keer kijken we eerst naar mooi opgemaakte titels en teksteffecten.